

Web-based training (WBT)

Μελέτη περίπτωσης, e-Learning Fundamentals

Ιωάννα Κομνηνού
υπ.Διδ. MPhil, Θεολόγος, Φιλολόγος, Οικ. Οικονομίας,
Καθηγήτρια 1^{ου} Ενιαίου Πειραματικού Λυκείου Αθηνών,
Αθήνα
kilm@otenet.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το Web Based Training αποτελεί ουσιαστική καινοτομία στον τομέα της εκπαίδευσης γιατί αξιοποιεί τις δυνατότητες των Νέων Τεχνολογιών, υπηρετώντας ταυτόχρονα πρωτοποριακές παιδαγωγικές θεωρίες. Το Web Based Training δίνει τη δυνατότητα εύκολης διάδοσης και ανανέωσης του εκπαιδευτικού υλικού απευθυνόμενο σε όλους τους ενδιαφερόμενους χωρίς τους περιορισμούς του χρόνου και του τόπου. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σήμερα, από όσους εμπλέκονται ενεργά σε αυτό το είδος της εκπαιδευτικής διαδικασίας, στον ορθό σχεδιασμό, στην εξασφάλιση της ποιότητας και στην ενίσχυση της εξελικτικής διαδικασίας. Το e-Learning Fundamentals αποτελεί μια αντιπροσωπευτική περίπτωση με ιδιαίτερη έμφαση: στην εφαρμογή των βασικών αρχών της διδακτικής, στην αξιοποίηση των διαθέσιμων τεχνολογικών μέσων και στην ολοκληρωμένη αξιολόγηση.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Web Based Training, e-Learning, θεωρίες διδασκαλίας και μάθησης, εξ αποστάσεως εκπαίδευση

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΟΥ WBT

Τελευταία γίνεται συχνά λόγος για την παιδαγωγική καινοτομία στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, που εξασφαλίζεται από το Web-based training (WBT). Οι υποστηρικτές του ισχυρίζονται ότι ανανεώνει την εκπαίδευση μέσω Η/Υ με τις μεθόδους και τις τεχνολογίες που εξασφαλίζει το Internet και τα Intranets, γιατί δίνει τη δυνατότητα διαρκούς ανανέωσης του εκπαιδευτικού υλικού και μιας ευέλικτης δομής που επιτρέπει την εξατομίκευση της μάθησης. Η δικτυοκεντρική εκπαίδευση (με τον όρο αυτό, όπως επίσης και με τον όρο *διαδικτυακή εκπαίδευση*, αποδίδουμε τον αντίστοιχο αγγλικό WBT) είναι μια πλούσια σε εποπτικά μέσα εκπαιδευτική διαδικασία με εξαιρετικές δυνατότητες ατομικής αξιολόγησης, υιοθέτησης και προσαρμογής. Αν θα θέλαμε να δώσουμε ένα γενικό ορισμό θα λέγαμε ότι η δικτυοκεντρική εκπαίδευση είναι οποιοδήποτε εκπαιδευτικό

υλικό διανέμεται μέσω Intranet/ Extranet ή Internet και το οποίο απευθύνεται σε χρήστες που έχουν τη σχετική κατά περίπτωση πρόσβαση.

Κάποιοι θεωρούν το Web Based Training ως το μέλλον της εκπαίδευσης και ο Gary Powell λέει χαρακτηριστικά ότι «ήρθε για να μείνει». Έτσι, ενώ αρχικά πολλές εταιρείες και οργανισμοί το αντιμετώπιζαν ως μανία, τώρα πρόθυμα θέλουν να το συμπεριλάβουν στην κατάρτιση που προσφέρουν, γιατί είναι οικονομικό, ευέλικτο και προσφέρει δυνατότητες διαδραστικότητας. Μέσω του WBT εξασφαλίζεται η δυνατότητα συμμετοχής, ανεξάρτητα από τους περιορισμούς του χρόνου και του τόπου, σε έναν πληθυσμό που μπορεί να μην είναι καν ομοιογενής. Η αξιοποίηση, επίσης, της εικονικής πραγματικότητας, των κινουμένων σχεδίων, της σύγχρονης και ασύγχρονης επικοινωνίας, των οππιακουστικών μέσων κ.λπ. ενισχύει τη διδακτική πράξη και τη μαθησιακή διαδικασία. Οι Νέες Τεχνολογίες μας δίνουν τη δυνατότητα να υλοποιήσουμε εκπαιδευτικά πακέτα υψηλών προδιαγραφών ανταποκρινόμενα σε διαφορετικές ανάγκες πληθυσμού. Οι υποστηρικτές της διαδικτυακής εκπαίδευσης θεωρούν ότι είμαστε μπροστά σε μια πραγματική επανάσταση στο χώρο της εκπαίδευσης (Downes, 2005).

Είναι όμως οι φορείς της κατάρτισης έτοιμοι για μια τέτοια αλλαγή; Πέρα από τον ενθουσιασμό, τις δυνατότητες και φυσικά την αίγλη που συνοδεύει μια τέτοια διαδικασία μπορούμε να διοργανώσουμε κάτι τέτοιο χωρίς να αναλύσουμε το ποιοι, που, πότε και γιατί; Αν δεν υπάρχουν τέτοιες αναλύσεις τότε μπορούμε να κάνουμε λόγο για πιθανή καταστροφή. Το να ξεκινήσουμε «στα τυφλά» μια τέτοια πρωτοβουλία είναι παρακινδυνευμένο, ανεξάρτητα από το πόσο νεωτεριστικό, μοντέρνο, δημιουργικό, συναρπαστικό ή οικονομικό είναι. Πολλά κέντρα εκπαίδευσης αναλαμβάνουν τέτοιες πρωτοβουλίες υπό την «πίεση» τεχνολογικών εταιρειών, γιατί θα πρέπει να δικαιολογηθούν κάποιες δαπάνες εξοπλισμού, όπως αυτές των Intranets. Παρά το γεγονός, όμως, ότι αυτές οι πρωτοβουλίες γίνονται υπό την πίεση κάποιων παραγόντων, κάποιες φορές αποφέρουν κέρδος, ανάπτυξη και προβολή. Για οποιοδήποτε λόγο και αν υλοποιείται κάτι τέτοιο, το WBT βρίσκεται σε μια περίοδο διαρκούς ανάπτυξης. Είναι χαρακτηριστικό ότι το 1999 είχαν καταμετρηθεί περίπου 500 είδη διαδικτυακής εκπαίδευσης (Torode, 1999). Μια πιο «αισιόδοξη» εκτίμηση υπολόγιζε ότι το 2002 η εκπαίδευση κατά το ήμισυ θα βασιζόταν στο διαδίκτυο.

Οι εταιρείες σήμερα όλο και περισσότερο εντάσσουν τη διαδικτυακή εκπαίδευση στην επιμόρφωση του εργατικού τους δυναμικού. Θεωρούν ότι είναι μια αποδοτική επένδυση η οποία μπορεί να υπηρετήσει

αποτελεσματικά τη δια βίου μάθηση. Υπάρχουν όμως και πολλές άλλες που θεωρούν ότι είναι κάπως νωρίς να εκτιμηθεί η αποδοτικότητα μιας τέτοιας επένδυσης.

Το πιο σημαντικό επιχείρημα των υποστηρικτών του WBT είναι η δυνατότητα αλληλεπίδρασης και συμμετοχής που εξασφαλίζεται από τα χρησιμοποιούμενα μέσα. Η μάθηση είναι μια μετοχική διαδικασία και η δημιουργία ομάδων συζήτησης (chats) και συνεργατικών εργαλείων είναι ιδιαίτερα αποδοτική σε περιβάλλοντα μάθησης. Η γνώση μεταδίδεται άμεσα από τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας, τα οποία λειτουργούν ως εκπαιδευόμενοι και εκπαιδευτές ταυτόχρονα. Η γνώση λοιπόν έχει κατακόρυφη (εκπαιδευτής => εκπαιδευόμενος) και οριζόντια (εκπαιδευόμενος => εκπαιδευόμενος) κατεύθυνση (McCalla 2000). Εξίσου σημαντική είναι η ανάπτυξη ομαδικού πνεύματος, η αλληλεγγύη που αναπτύσσεται μεταξύ των μελών της ομάδας και η δυνατότητα συμμετοχής και ανάπτυξης της κοινωνικότητας των πιο συνεσταλμένων εκπαιδευομένων (Chatterjea 2000 και Παναγιώτογλου, 2002). Επιπλέον, θεωρείται ότι η διαδικτυακή εκπαίδευση υποστηρίζει ουσιαστικά τη δια βίου μάθηση, γιατί δίνει τη δυνατότητα να μάθεις «στο χρόνο που θέλεις στην ποσότητα που θέλεις και όσο χρειάζεσαι».

WEB BASED TRAINING ή COMPUTER BASED TRAINING;

Πολλοί αναρωτιούνται αν υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές μεταξύ του WBT (Web Based Training) και του CBT (Computer Based Training). Η απάντηση είναι καταφατική και φυσικά οι διαφορές δεν είναι λίγες (Neill, 2004). Το CBT δεν έχει τους περιορισμούς του διαδικτύου. Αυτό σημαίνει ότι ένα πλήθος εποπτικών μέσων μπορούν να χρησιμοποιηθούν, τις περισσότερες φορές σε άριστη ποιότητα και απόδοση. Το διαδίκτυο ακόμα και στις καλύτερες δυνατές συνθήκες έχει περιορισμένες δυνατότητες σε αυτό τον τομέα. Η κατάρτιση, όμως, που προσφέρεται διαδικτυακά μπορεί να είναι διαθέσιμη σε κάθε υπολογιστή που έχει πρόσβαση στο Internet ή σε κάθε οργανισμό που διαθέτει Intranet. Επιπλέον, η διαδικτυακή κατάρτιση τη στιγμή που ετοιμάζεται είναι έτοιμη και διαθέσιμη για κάθε χρήστη. Η ανανέωση είναι άμεση και χωρίς κόστος. Και φυσικά, το CBT σε σύγκριση με το WBT δεν επιτρέπει την αλληλεπίδραση διδασκόντων και διδασκόμενων, ή των διδασκόμενων μεταξύ τους.

Τα πλεονεκτήματα του Web Based Training σε σχέση με το Computer Based Training εντοπίζονται στα εξής:

- Εύκολη διανομή του εκπαιδευτικού υλικού στους χρήστες.
- Δυνατότητα ομαδικής αλλά και ατομικής κατάρτισης (ασύγχρονη και σύγχρονη).

- Υψηλό ποσοστό αλληλεπίδρασης εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων αλλά και εκπαιδευομένων μεταξύ τους. Οι κύκλοι σπουδών που χρησιμοποιούν προγράμματα ψηφιακής διδασκαλίας παρουσιάζουν σημαντική αύξηση της αλληλεπίδρασης και της συμμετοχής όλων των εκπαιδευομένων (Παναγιώτογλου, 2002).
- Δυνατότητες χρήσης πολλών περιβαλλόντων (Windows, Mac, UNIX, PDA, phone, other wireless devices). Το ευέλικτο περιβάλλον μάθησης δίνει τη δυνατότητα στο δημιουργό ενός τέτοιου περιβάλλοντος μάθησης να επιλέξει αυτό που ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες του πληθυσμού στον οποίο απευθύνεται.
- Ευκολία ανανέωσης εκπαιδευτικού υλικού. Ένα από τα πιο σημαντικά πλεονεκτήματα του WBT είναι η διαρκής ανανέωση και συνεχής ενημέρωση πρωτογενών πληροφοριών σε βαθμό και έκταση που είναι δυνατή μόνο μέσω της τεχνολογίας (Παναγιώτογλου, 2002).
- Υπάρχει ευκολότερη πρόσβαση σε πηγές και οι εκπαιδευόμενοι αποκτούν παράλληλα δεξιότητες χρήσης των NT (Albright, 1996).
- Ευκολότερη διακίνηση του τελικού προϊόντος.
- Λιγότερη τεχνική υποστήριξη.
- Ευκολότερη παρακολούθηση της δραστηριοποίησης των εκπαιδευομένων (συχνότητα πρόσβασης, χρόνος παραμονής κ.λπ.).
- Έλεγχος της πρόσβασης.
- Δυνατότητες ιδιωτικών ή ελεγχόμενων δικτύων για ασφάλεια.
- Δυνατότητα συνδέσμου με άλλα εκπαιδευτικά συστήματα.
- Δυνατότητα να απευθυνθεί σε μεγάλο μέρος πληθυσμού.
- Βέλτιστη αντιμετώπιση των ατόμων με μαθησιακές δυσκολίες ή άλλες ειδικές ανάγκες.
- Χαμηλό κόστος εφαρμογής.

Όμως:

- Οι περιορισμοί των browser μπορεί να περιορίσουν την εκπαιδευτική μεθοδολογία.
- Το διαδίκτυο περιορίζει την ποιότητα του ήχου ή του βίντεο και την ποιότητα των γραφικών.
- Κάποιος θα πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα πρόσβασης, να ελέγχει τη χρήση και τους λογαριασμούς των χρηστών.
- Η αδυναμία πρόσβασης στο διαδίκτυο ενός μέρους του πληθυσμού, εξαιτίας κοινωνικοοικονομικών αδυναμιών αποκλείει ένα σημαντικό αριθμό ατόμων (Albright, 1996).
- Αν και στις μέρες μας ολοένα και περισσότεροι μπορούν και χειρίζονται τις NT, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι πολλοί έχουν κάποιο

φόβο γι' αυτές και θεωρούν το Internet χαοτικό και πολύπλοκο (Albright, 1996).

- Πολλές φορές η ψηφιακή εκπαίδευση εστιάζει στη χρήση των μέσων περισσότερο από το ίδιο το περιεχόμενο της εκπαίδευσης.
- Τέλος, οι αργές συνδέσεις μπορεί να αποβούν χρονοβόρες για την επιτυχή παρακολούθηση της ψηφιακής εκπαίδευσης.

Δε λείπουν βέβαια και έρευνες οι οποίες υποστηρίζουν ότι η διαδικτυακή εκπαίδευση δεν έχει καταξιωθεί εμπειρικά σε βαθμό που να μπορούμε να κάνουμε λόγο για μια υπεροχή σε σχέση με την παραδοσιακή διδασκαλία και μάθηση (Sitzmann, 2006).

Πιστεύουμε ότι η ανάπτυξη της διαδικτυακής εκπαίδευσης σήμερα, θα πρέπει να εστιάζει τόσο στην αξιοποίηση των διαθέσιμων μέσων όσο και στην καλή οργάνωση του εκπαιδευτικού υλικού μέσα στο πλαίσιο της ορθής πρακτικής της διδακτικής διαδικασίας. Πώς όμως εξασφαλίζουμε έναν ορθό σχεδιασμό και την ποιότητα που απαιτείται; Στη συνέχεια θα αναφερθούμε συνοπτικά στην εξασφάλιση της ποιότητας, στους κανόνες σχεδιασμού και στα στάδια ανάπτυξης ενός WBT.

Εξασφάλιση Ποιότητας

Όσοι ενεργά εμπλέκονται στο WBT θεωρούν ότι η ποιότητα της κατάρτισης είναι αδιαμφισβήτητη. Η αλήθεια όμως είναι ότι υπάρχει μεγάλη δυσκολία αξιολόγησης της όλης διαδικασίας. Υπάρχουν πολλές δυσκολίες για μια θετική αποτίμηση της ποιότητας, όπως, ο φτωχός σχεδιασμός, μικρή χρηματοδότηση ή υπερβολικών αξιώσεων προγράμματα. Το ίδιο ανασταλτικά λειτουργεί η έλλειψη ενδιαφέροντος των εκπαιδευομένων, ο υπερβολικά μεγάλος αριθμός εκπαιδευομένων και φυσικά ο οίστρος αυτών που σχεδιάζουν στην επιμόρφωση διοχετεύοντας έναν υπερβολικά μεγάλο αριθμό πληροφοριών. Η ανάγκη μιας μεθοδολογικά ορθής αξιολόγησης είναι επιτακτική για την ίδια την εξασφάλιση της ποιότητας αλλά και για την άρση προκαταλήψεων (Phillips, 2004). Μια ολοκληρωμένη αξιολόγηση περιλαμβάνει τον/τους σχεδιαστές, τον/τους διαχειριστές, το σύστημα και τη διαχείριση του, τον Server, και φυσικά τους χρήστες.

Πιο αναλυτικά, η ποιότητα της επιμόρφωσης εξακριβώνεται από:

α) το βαθμό επίτευξης των στόχων, οι οποίοι πρέπει να είναι σχετικοί με το γενικό σκοπό της επιμόρφωσης, συνδεδεμένοι με τη σύγχρονη πραγματικότητα και φυσικά αντικειμενικά και εύκολα αξιολογήσιμοι (Wright, 2003) β) τη μαθητοκεντρικότητα της διαδικασίας, γ) τη διαδραστικότητα, δ) το ενδιαφέρον των εκπαιδευομένων, ε) την εξατομίκευση της μάθησης, στ') την αποτελεσματική χρήση του διαδικτύου, ζ) την παραγωγικότητα των εκπαιδευομένων, στους οποίους δίνεται η δυνατότητα να ελέγχουν τη ροή

της πληροφόρησης, η) τη δυνατότητα επέκτασης και αξιοποίησης των γνώσεων και των δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν, θ) την ομαδοσυνεργατική προσέγγιση του μαθησιακού αντικειμένου, ι) τη δυνατότητα αυτοαξιολόγησης των εκπαιδευομένων και αξιολόγησης της μαθησιακής πορείας, και κ) την αποτελεσματική χρήση των Νέων Τεχνολογιών και τη θετική τους αντιμετώπιση (Burke, 2004), κ.ά.) για την αποτελεσματική αξιοποίηση των γνώσεων στην επαγγελματική ενασχόληση των εκπαιδευομένων.

Φυσικά η αξιολόγηση των παραπάνω διαφέρει. Όλα όσα αξιολογούνται δεν έχουν την ίδια βαρύτητα, γι' αυτό και το επόμενο στάδιο είναι η βαθμονόμηση των παραπάνω κριτηρίων, τα οποία θα αποτελέσουν τη βάση της ορθής αξιολόγησης.

Κανόνες Σχεδιασμού

Η ανάπτυξη ενός online σεμιναρίου θα πρέπει πάντοτε να ακολουθεί κάποιους βασικούς κανόνες: α) θα πρέπει να έχει πάντοτε ως κέντρο τους στόχους και το αντικείμενο μάθησης, β) η χρήση των Νέων Τεχνολογιών θα πρέπει να γίνεται με μέτρο και πάντα ως μέσο επίτευξης των συγκεκριμένων στόχων και όχι ως αυτοσκοπός (Toth, 2003), γ) θα πρέπει να επιδιώκεται η ανάπτυξη πρωτοβουλίας και η δημιουργική μάθηση σε αντίθεση με τη μηχανική απομνημόνευση και ενστικτώδη ανταπόκριση στο μαθησιακό ερέθισμα, δ) το επίπεδο και η ποσότητα του μαθησιακού αντικειμένου θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες του μέσου εκπαιδευομένου και να μην ξεπερνούν τα όρια που ο εκπαιδευόμενος μπορεί να αφομοιώσει και να αξιοποιήσει (Zeidman, 2003), ε) η μαθησιακή πορεία θα πρέπει να καλύπτει όσο το δυνατόν περισσότερους τρόπους σκέψης και μάθησης, στ') καλό είναι να αποφεύγεται η ευθύγραμμη προγραμματισμένη μάθηση, ζ) ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να νιώθει την ελευθερία που παρέχει η γνώση, η) κατά τη διάρκεια της επιμόρφωσης θα πρέπει να ενισχύεται ο εκπαιδευόμενος και όχι να νιώθει ότι υπακούει σε αυστηρούς κανόνες, όπως επίσης και να ενισχύεται η δημιουργικότητά του (Clemons, 2005), και θ) ο σχεδιασμός μιας επιτυχημένης επιμόρφωσης θα πρέπει να έχει δοκιμαστεί σε ένα δείγμα πληθυσμού πριν την οριστική εφαρμογή του (Zeidman, 2003).

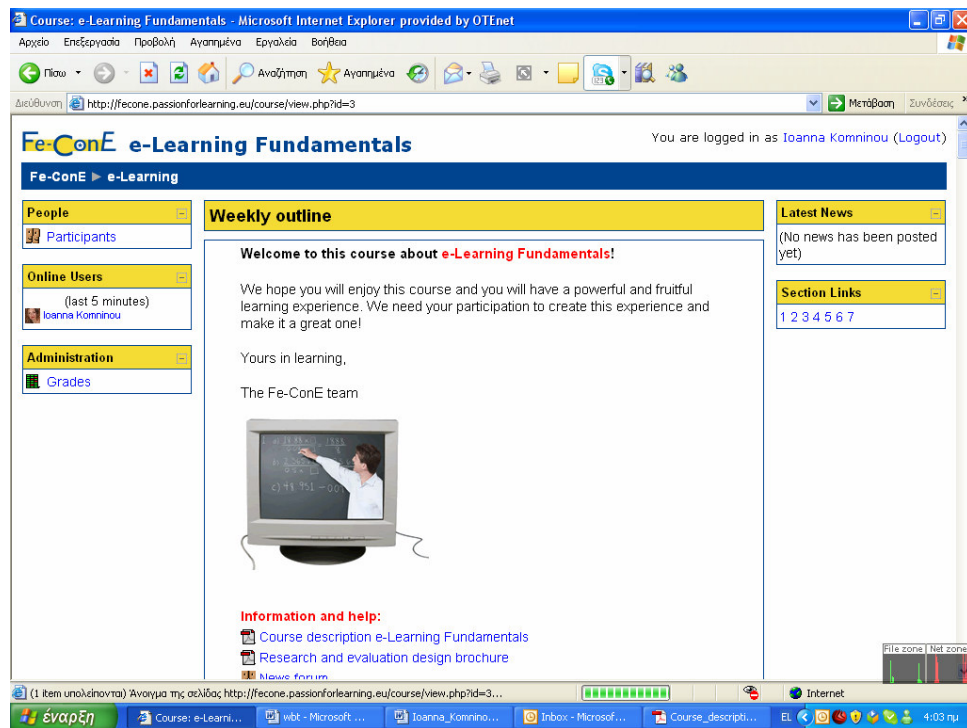
Εξελικτική διαδικασία

Η επιτυχία της διαδικτυακής επιμόρφωσης εξαρτάται από την επιτυχή ολοκλήρωση όλων των σταδίων ανάπτυξής της, από τη σύλληψη, την εφαρμογή έως και την αξιολόγηση.

Συνοπτικά τα στάδια ανάπτυξης του WBT είναι:

α) εξακρίβωση των μαθησιακών αναγκών, β) διάγνωση του επιπέδου γνώσεων και δεξιοτήτων, γ) προσωπικές επαφές, όπου είναι δυνατόν, δ) διαγνωστικά τεστ με τη συνδρομή ειδικοτήτων, ε) επιλογή κριτηρίων για εκπαιδευτικό υλικό και υπηρεσίες, στ') σχεδιασμός μαθησιακού περιβάλλοντος, ζ) κατασκευή εργαλείων και πολυμέσων, η) επιλογή εκπαιδευτικού υλικού, θ) διαχείριση και διατήρηση του ηλεκτρονικού περιβάλλοντος μάθησης (Dobronolny, 2003), και ι) αξιολόγηση και ανατροφοδότηση.

e-LEARNING FUNDAMENTALS – ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ (<http://fecone.passionforlearning.eu/course/view.php?id=3>)

The screenshot displays a web browser window titled "Course: e-Learning Fundamentals - Microsoft Internet Explorer provided by OTEnet". The address bar shows the URL <http://fecone.passionforlearning.eu/course/view.php?id=3>. The page content includes:

- Fe-ConE e-Learning Fundamentals** header with a login status: "You are logged in as Ioanna Komninou (Logout)".
- Navigation menu:** Fe-ConE > e-Learning.
- People:** Participants.
- Online Users:** (last 5 minutes) Ioanna Komninou.
- Administration:** Grades.
- Weekly outline:**
 - Welcome to this course about e-Learning Fundamentals!**
 - Text: "We hope you will enjoy this course and you will have a powerful and fruitful learning experience. We need your participation to create this experience and make it a great one!"
 - Text: "Yours in learning, The Fe-ConE team"
 - Image: A person pointing at a computer monitor displaying mathematical equations.
 - Information and help:**
 - Course description e-Learning Fundamentals
 - Research and evaluation design brochure
 - News Forum
- Latest News:** (No news has been posted yet)
- Section Links:** 1 2 3 4 5 6 7

Το σεμινάριο αυτό σχεδιάστηκε και αναπτύχθηκε από μια ομάδα ειδικών για το e-Learning και χρηματοδοτήθηκε από την ΕΕ. Το online αυτό εκπαιδευτικό τμήμα έδωσε τη δυνατότητα δωρεάν επιμόρφωσης για το e-learning, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα την ανταλλαγή εμπειριών και γνώσεων από τους εκπαιδευομένους, που προέρχονταν από πολλές

χώρες και ήταν εκπαιδευτικοί, σπουδαστές, διαχειριστές ηλ. περιβάλλοντος μάθησης κ.λπ.

Γενικά, δεν υπήρξε απαίτηση προηγούμενης γνώσης στον τομέα του e-Learning. Η γνώση, όμως, βασικών αρχών της διδακτικής διευκόλυε την καλύτερη εξέλιξη του σεμιναρίου.

Στόχοι

Οι εκπαιδευόμενοι με τη λήξη θα έπρεπε:

- Να γνωρίζουν και να χρησιμοποιούν τις βασικές έννοιες του e-Learning.
- Να αναγνωρίζουν τις καλύτερες πρακτικές και να αποφεύγουν τις παγίδες αυτού του είδους μάθησης.
- Να εντοπίζουν σχετικά ζητήματα στο χώρο της εργασίας και της εκπαίδευσης.
- Να έχουν μια ξεκάθαρη άποψη για την εφαρμογή του e-Learning στο ίδρυμα από το οποίο προέρχονται.

Τα θέματα που αναπτύχθηκαν ήταν:

- Βασικές γνώσεις για το e-learning.
- Δημιουργία ενός e-learning τμήματος.
- Επικοινωνία και συνεργασία.
- Εργαλεία και περιβάλλον μάθησης.
- Καινοτομίες και σύγχρονες τάσεις.

Το επιμορφωτικό σεμινάριο διήρκεσε 6 εβδομάδες και, σύμφωνα με την αρχική εκτίμηση των δημιουργών του σεμιναρίου, απαιτούνταν 2 ώρες απασχόλησης εβδομαδιαίως. Συνολικά, η απαιτούμενη εργασία διαρκούσε 12 ώρες και η συμπλήρωση ερωτηματολογίων αξιολόγησης απαιτούσε περίπου 30 λεπτά. Στην πραγματικότητα, όμως, ο χρόνος που δαπανήσαμε για το συγκεκριμένο σεμινάριο ήταν πολύ περισσότερος.

Πιο αναλυτικά το πρόγραμμα του σεμιναρίου ήταν:

1η Εβδομάδα

Βασικές έννοιες για το e-Learning, κατανεμημένες σε διαφορετικές ενότητες και δραστηριότητες.

Στο τέλος της εβδομάδας οι εκπαιδευόμενοι έπρεπε να είσαι σε θέση να περιγράψουν την ιστορία του e-Learning, τα βασικά χαρακτηριστικά του, να μπορούν να εκφράσουν σε γραπτό κείμενο τις ιδέες τους, να αντιληφθούν πως μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν στο ίδρυμα από το οποίο προέρχονταν και να παρουσιάζουν τις ιδέες τους σε άλλους.

Η πρώτη εβδομάδα περιλάμβανε ένα κούιζ στο οποίο απαντούσαν οι εκπαιδευόμενοι, εφόσον είχαν ήδη διαβάσει το πληροφοριακό υλικό της συγκεκριμένης εβδομάδας. Στην ίδια εβδομάδα οι εκπαιδευόμενοι έπρεπε να ετοιμάσουν μια παρουσίαση με τα βασικά στοιχεία του πληροφοριακού υλικού της εβδομάδας (υπήρχαν οδηγίες και έτοιμα templates) και να εκφράσουν σε κείμενο τις σκέψεις και τον προβληματισμό τους για όσα είχαν μάθει (reflection).

2η και 3η Εβδομάδα

Δημιουργία ενός e-Learning σεμιναρίου.

Στη 2η εβδομάδα οι εκπαιδευόμενοι έμαθαν έννοιες κλειδιά και τις βασικές αρχές σχεδιασμού ενός e-Learning σεμιναρίου. Στο τέλος της εβδομάδας οι συμμετέχοντες έπρεπε να είσαι σε θέση να περιγράψουν τη σχέση μεταξύ στόχων και χαρακτηριστικών ενός τέτοιου σεμιναρίου, να περιγράψουν το ρόλο των εκπαιδευομένων, να αναγνωρίζουν τον «κρυφό» σχεδιασμό ενός e-Learning σεμιναρίου και τη διαφοροποίηση των linear sequences, hypertexts, και simulations. Σε αυτή την εβδομάδα το πληροφοριακό υλικό αξιοποιούνταν στη δημιουργία ενός σεμιναρίου από τους ίδιους τους εκπαιδευομένους, και στις συζητήσεις οι οποίες αφορούσαν αυτή την εβδομάδα, μεγάλες ή μικρές ομάδες (είχαν δημιουργηθεί ομάδες 3-4 ατόμων για ομαδική εργασία και δύο forum στα οποία συμμετείχαν όλοι οι εκπαιδευόμενοι).

Την 3η εβδομάδα οι εκπαιδευόμενοι έπρεπε να αποφασίσουν τελικά ποια ήταν τα βασικά στοιχεία που θα χρησιμοποιούσαν για τη δημιουργία του δικού τους σεμιναρίου, τη δομή, το περιεχόμενο και φυσικά το κοινό στο οποίο θα απευθύνονταν. Όλοι οι εκπαιδευόμενοι κατέθεσαν το δικό τους σχεδιασμό για ένα e-Learning σεμινάριο και αξιολόγησαν τα σεμινάρια των άλλων. Στο τέλος αναδείχθηκαν τα καλύτερα σχεδιασμένα σεμινάρια από τη βαθμολογία που έδωσαν οι ίδιοι οι εκπαιδευόμενοι.

Στο τέλος της 2ης και 3ης εβδομάδας οι εκπαιδευόμενοι κατέθεσαν τις σκέψεις και τους προβληματισμούς τους, συμμετέχοντας σε κοινές συζητήσεις και σχολιάζοντας τους προβληματισμούς που είχαν καταθέσει οι άλλοι εκπαιδευόμενοι.

4η Εβδομάδα

Άνθρωποι και αλληλεπίδραση.

Σε αυτή την ενότητα έγινε μια προσπάθεια να αντιληφθούν οι εκπαιδευόμενοι το ρόλο της αλληλεπίδρασης στη διαδικασία της μάθησης.

Παρουσιάστηκαν επιλεγμένες θεωρίες μάθησης και εκτιμήθηκε η προσφορά της online διδασκαλίας.

Αυτή την εβδομάδα οι εκπαιδευόμενοι συγκρίνανε μοντέλα μάθησης/διδασκαλίας και απαντούσαν σε σχετικό ερωτηματολόγιο. Στη συνέχεια διέκριναν πίσω από αλληγορικές καταστάσεις ή περιγραφές διδασκαλίας διδακτικά μοντέλα. Τα διδακτικά αυτά μοντέλα τα πρότειναν στηρίζοντάς τα με επιχειρήματα σε forum. Ο προβληματισμός στο τέλος κατατέθηκε σε χώρο όπου «συναντηθήκαν» όλοι εκπαιδευόμενοι και κατέθεταν τις απόψεις τους. Ταυτόχρονα έπρεπε να σχολιάσουν τουλάχιστον δύο άλλες απόψεις εκπαιδευομένων.

5η Εβδομάδα

Εργαλεία

Σε αυτή την ενότητα η διδασκαλία είχε στόχο την περιγραφή διαφόρων εργαλείων για τη δημιουργία e-Learning σεμιναρίων, την ένταξή τους σε διαφορετικά στάδια της εξελικτικής διαδικασίας, την αξιολόγησή τους σε σχέση με την κατάσταση/θέση των εκπαιδευομένων και την αναγνώριση των εκπαιδευτικών αρχών που ισχύουν για το καθένα από αυτά. Με βάση το πληροφοριακό υλικό αυτής της εβδομάδας, οι εκπαιδευόμενοι έπρεπε να δημιουργήσουν ένα χάρτη εννοιών για τα εργαλεία που αξιοποιούνται και χρησιμοποιούνται στο e-Learning. Οι εκπαιδευόμενοι έκαναν τις δικές τους προτάσεις για εργαλεία που είχαν χρησιμοποιήσει ή γνώριζαν και αξιολογούσαν τα εργαλεία που είχαν προτείνει οι άλλοι συμμετέχοντες. Στο τέλος, όπως και στα προηγούμενα στάδια κατέθεσαν σκέψεις και προβληματισμούς γι' αυτή την ενότητα.

6η Εβδομάδα

Τάσεις και προοπτικές για το e-Learning

Στόχοι αυτής της ενότητας ήταν να γνωρίσουν οι εκπαιδευόμενοι τις διαφορετικές τοποθετήσεις και τάσεις ως προς το e-Learning, να κάνουν τις δικές τους εκτιμήσεις για το προσεχές μέλλον, να εκτιμήσουν ποια μορφή του e-Learning είναι κατάλληλη για το δικό τους ίδρυμα, να αξιολογήσουν τα εκπαιδευτικά παιχνίδια, το συνεργατικό περιβάλλον online μάθησης, το pod και το vodcasting.

Το εκπαιδευτικό υλικό αυτής της εβδομάδας ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο για τη συμμετοχή σε forum και για τη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού παιχνιδιού από τους εκπαιδευομένους. Προαιρετικά δοκίμασαν εκπαιδευόμενοι και εκπαιδευτές να δημιουργήσουν μια ραδιοφωνική αναμετάδοση. Δημιουργήθηκαν ομάδες συζήτησης και σχολίων για τα θέματα αυτής της εβδομάδας.

Συμπερασματικά, το σεμινάριο e-Learning Fundamentals ακολούθησε τις βασικές αρχές ανάπτυξης ενός WBT με αξιοσημείωτη επιτυχία. Ο σχεδιασμός του ήταν σύμφωνος με τις πιο πρόσφατες κατευθύνσεις της διδακτικής και η αξιολόγηση της πορείας του ήταν υποδειγματική. Σε κάθε στάδιο, εκτός από το πληροφοριακό υλικό, υπήρχαν ερεθίσματα για επιπλέον έρευνα με πρωτοβουλία των ίδιων των εκπαιδευομένων. Η καθοδήγηση των εκπαιδευτών ήταν διακριτική και μόνο όπου υπήρχε ανάγκη παρέμβασης για συντονισμό των εκπαιδευομένων. Γενικά επιδιώχθηκε η ανάληψη πρωτοβουλιών από την πλευρά των εκπαιδευομένων και η προώθηση της αλληλεπίδρασης με την ίδια την πληροφορία και με τους άλλους συμμετέχοντες. Η ίδια η ροή της πληροφόρησης απαιτούσε σε κάποια στάδια τη συμμετοχή των εκπαιδευομένων (απαντήσεις σε ερωτήσεις, κουίζ κ.ά.) και η συμμετοχή σε συζητήσεις και αξιολογήσεις των εργασιών των άλλων μελών της ομάδας ήταν υποχρεωτική. Σε κάθε στάδιο οι εκπαιδευόμενοι κατέθεταν τις σκέψεις και τις εκτιμήσεις τους και ασκούσαν σε όσα είχαν μάθει. Σε όλη τη διάρκεια του σεμιναρίου η πληροφορία συσχετιζόταν με την έμπρακτη εφαρμογή στο ίδρυμα από το οποίο προέρχονταν κάθε εκπαιδευόμενος (πανεπιστήμιο, εκπαίδευση, εταιρείες κ.λπ.). Στο τέλος η αξιολόγηση και τα συμπεράσματα ήταν στη διάθεση όλων των εκπαιδευομένων.

Βιβλιογραφία

- Albright, Michael J.(1996). Internet Resources: Distance Education, Media Centers, and the Internet, MC Journal: The Journal of Academic Media Librarianship, v4#1, Summer 1996.
- Burke, M. (2004), Using Online Interaction to Break Your Addiction to Classroom Training, Learning Circuits, October 2004.
- Chatterjea, K. (2000). Building a Learning Community in Cyberspace through Electronic Bulletin Boards. CDTLink, 4,13-14. Retrieved October 11, 2004, from the World Wide Web: <http://cdtl.nus.edu.sg/link/nov2000/tech1.htm>
- Clemons, S.(2005), Encouraging Creativity in Online Courses, International Journal of Instructional Technology and Distance Learning, Jan. 2005.
- Dobrovolny, J. (2003), Learning Strategies, Learning Circuits, 27 October 2003.

Downes, S. (2005), E-Learning 2.0, eLearn Magazine (C - Publications in Trade Journals, October 16, 2005.

Horton, W. (2002), Designing Web-Based Training: How to Teach Anyone Anything Anywhere Anytime, New York 2000.

McCalla, G. (2000). The fragment of Culture, Learning, Teaching and Technology: Implications for the Artificial Intelligence in Education Research Agenda in 2010 International Journal of Artificial Intelligence in Education, 11, 177-196.

Neill, S. (2004), Delivering e-learning ... is the CD dead?, TNA Associates, September 2004.

Παναγιώτογλου, Π.Κ. (2002). Προσέγγιση της αναγκαιότητας του ρόλου της ψηφιακής διδασκαλίας στην εκπαιδευτική διαδικασία και οι υπηρεσίες της σύγχρονης Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης. 11ο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, 6/11/2002.

Phillips, Jack J. (2004), Jack J. Phillips, Patricia Pulliam Phillips, and Toni Krucky Hodges, Resources Needed to Make Evaluation Work, November 2004.
<http://www.learningcircuits.org/2004/nov2004/phillips.htm>

Sitzmann (2006), Sitzmann Traci Kurt Kraiger, David Stewart, and Robert Wisher, "The Comparative Effectiveness of Web-Based and Classroom Instruction: A Meta-Analysis," In a 2006 study in *Personnel Psychology*.

Toth, T. (2003), Animation – Just Enough, Never Too Much, Learning Circuits, August 2003.

Zeidman, B. (2003), Guidelines for Effective E-Learning, Chief Learning Officer Magazine, December 2003.

Wright, C. (2003), Criteria for Evaluating the Quality of Online Courses, <http://www.imd.macewan.ca/imd/content.php?contentid=36>

Δικτυακοί τόποι:

<http://fecone.passionforlearning.eu/course/view.php?id=3>

<http://www.wbtic.com/home.aspx>

<http://www.fastrak-consulting.co.uk/tactix/features/wbtdoing/wbtdoing.htm#When%20CBT%20met%20the%20web#When%20CBT%20met%20the%20web>

<http://itech1.coe.uga.edu/itforum/paper39/paper39.html>